Asiantuntijakuuleminen

HE 80/2023 vp Opintotukilain muuttamisesta

Sakari Tuomisto

Sivistysvaliokunta 9.11.2023

Lakimuutoksen taustalla: Hallituksen esittämät etuusleikkaukset

- Opiskelijan rahamuotoiset etuudet heikkenevät vaalikauden aikana indeksijäädytysten ja asumistuen leikkausten myötä noin 100-150 euroa/kk.
- Lisäksi kasvavan opintolainaosuuden aiheuttama korko nousee korkeintaan 32 euroa/kk.
- Opiskelijan matalasta etuustasosta leikkaukset ovat lähes viidesosa.
- Opiskelijan etuudet laskevat matalimmalle tasolleen sitten vuoden 1992 kevään.

Muutos korkeakouluopiskelijoiden toimeentulossa	**Vaikutus**
Opintorahan indeksijäädytys	- 31,70 (€/kk)
Asumistuen indeksijäädytys	- 32 - 48 (€/kk)
Asumistuen leikkaukset (HE 74/2023 vp)	- 39,40 - 71,50 (€/kk)
Korotetusta opintolainaosuudesta aiheutuva korko (ol. 4 %)	- 32 (€/kk) (max.)
Yhteensä	**- 135,10 - 183,20 (€/kk)**

Opiskelijan rahamuotoisten etuuksien kehitys

- Opiskelijan rahamuotoisten etuuksien taso on pysynyt ostovoimaltaan n. 600 euron paikkeilla viimeiset 30 vuotta.
- Ansiotaso on samaan aikaan kasvanut huomattavasti, joten opiskelijan etuudet ovat jääneet selkeästi jälkeen palkkatasosta.
- Etuuksien leikkaus voisi johtaa opiskelijoiden laajaan toimeentulotuen käyttöön etenkin pk-seudulla.

→ Opintolainaosuutta on korotettava tämän välttämiseksi.

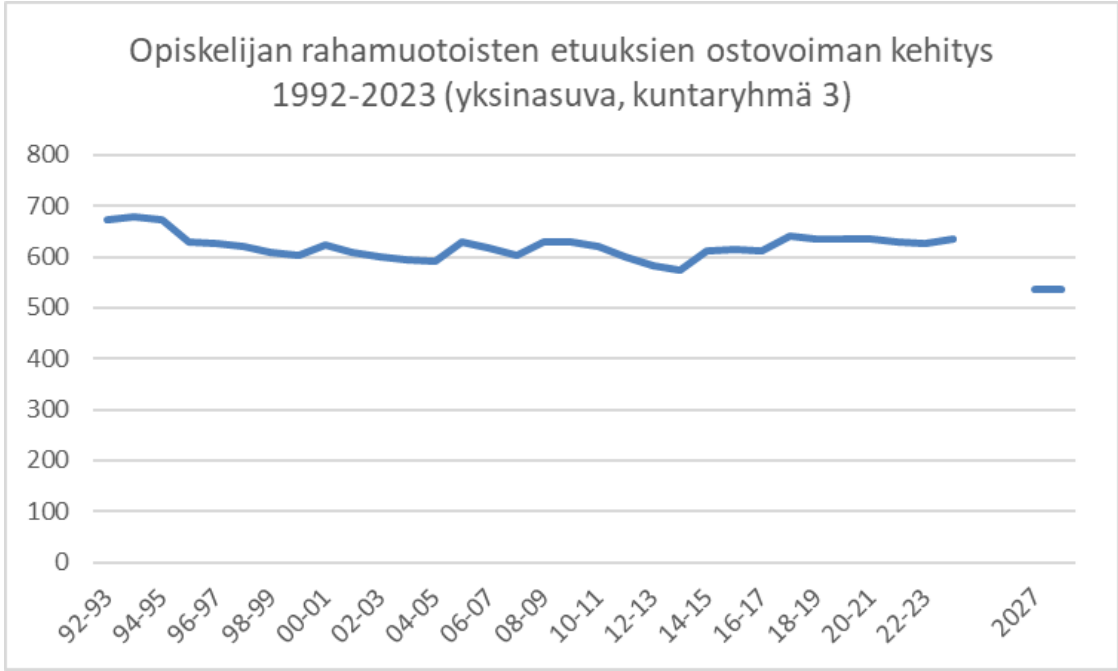

Opiskelijoiden etuuksien heikennysten seurauksia

1. Kouluttautumisen ja päätoimisen opiskelun mahdollisuus heikkenee.
2. Opiskelijoiden mielen hyvinvointi ja opiskelukyky heikkenee.
3. Erityisesti heikommissa tilanteissa olevien opiskelijoiden tilanne vaikeutuu.
4. Opiskelijoiden taloudellinen eriytyminen voimistuu.
5. Opiskelijoiden velkaantuminen voimistuu.
6. Valmistuneiden suuret elämänpäätökset kuten asunnon ostaminen ja perheen perustaminen voivat viivästyä.

→ ***Tarkemmin arvioiduista vaikutuksista SiV:lle 27.10. toimitetussa HE 75/2023 koskevassa kirjallisessa lausunnossa.***

HE 80/2023 varsinainen sisältö

1. Opintolainan valtiontakauksen korotus

- Täysi-ikäisten opiskelijoiden opintolainan valtiontakausta korotetaan 200 eurolla 850 euroon kotimaisessa ja 1000 euroon ulkomaalaisessa oppilaitoksessa opiskelevalle.

  → Valtiontakaus nousee kotimaassa yli 30 %
  → Kandidaatti- ja maisteritutkintojen täyden 48 kuukauden opintotukiajan lainamäärä nousee 31 200 eurosta 40 800 euroon.
  → Opintotuen lainapainotteisuus kasvaa n. 75 prosenttiin.

- Opintolainahyvitykseen huomioitavaa lainamäärää ei koroteta lainantakauksen korotusta vastaavasti vaan se säilyy nykyisessä 400 eurossa.

  → **SYL ehdottaa, että opintolainahyvitykseen huomioitavaa lainamäärää korotettaisiin lakimuutoksella vastaavasti.**

SYL

1. Opintolainan valtiontakauksen korotus

- Opintolainan korotus on itsessään myönteinen toimi, jolla parannetaan opiskelijoiden käytettävissä olevien varojen määrää.
- Opiskelijoiden käytettävissä olevien etuuksien kokonaismäärä on toimeentulon kannalta riittävä korotuksen jälkeen.
- Opintotuen korotus olisi tullut kuitenkin toteuttaa opintorahan eikä opintolainan korotuksella, joten tältä osin SYL on hyvin tyytymätön.
- SYL katsoo, että vastuu opintojen aikaisen toimeentulon rahoittamisesta on liiaksi opiskelijalla itsellään.

SYL

2. Huoltajakorotuksen korotus

- Huoltajakorotukseen esitetään 30 euron korotusta, jolloin sen taso nousisi n. 142 euroon kuukaudessa.
    - Jos huomioidaan huoltajakorotuksen vuoden 2023 määräaikainen korotus 10 eurolla, taso nousee 20 eurolla ensi vuodelle.
- Opiskelijavanhemman huoltajakorotukseen ja opintorahaan vaikuttavat kuitenkin myps vuosien 2024-2027 indeksijäädytykset, jotka heikentävät korotetun opintorahan tasoa n. 43 eurolla vaalikauden aikana.

  → Kaiken kaikkiaan opiskelijavanhemman opintoraha heikkenee vaalikauden aikana noin 23 eurolla esitetystä 30 euron korotuksesta huolimatta.

  → Kokonaisuudessaan korotusta ei voi pitää aitona panostuksena opiskelijaperheiden toimeentuloon.

SYL

3. Opintolainan nostokertojen lisääminen 2. asteen opiskelijoille

- SYLillä ei ole lausuttavaa 2. asteen opiskelijoiden opintolainan nostokertojen lisäämisestä.
- SYL pitää hyvänä sitä, että nostokertojen rajoitus ei koske korkeakouluopiskelijoita.

SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

Kirjausehdotuksia mietintöön:

- SiV pitää ongelmallisena, että opintolainan valtiontakauksen korotuksen yhteydessä opintolainahyvityksen laskennassa huomioitavan opintolainan määrää ei koroteta vastaavasti. SiV edellyttää, että opintolainahyvityksen laskentakaavaa ja määrää tarkastellaan opintotuen kokonaisuudistuksen yhteydessä ja hyvityksen tasoa pyritään korottamaan valtiontalouden kestävyys huomioiden. SiV kiinnittää huomiota siihen, että opintolainahyvityksellä voidaan lieventää opiskelijoiden velkaantumista ja siitä aiheutuvia ongelmia.
- SiV katsoo, että opintotuen huoltajakorotuksen korotus on tarpeellinen, mutta sen tuoma parannus opiskelijavanhempien etuustasoon tulee kumotuksi vuosien 2024-2027 aikaisten indeksijäädytysten vaikutuksesta. SiV edellyttää, että hallitus arvioi opiskelijaperheiden etuuksien riittävyyttä ja tarvittaessa kohdentaa niihin parannuksia valtiontalouden kestävyys huomioiden.
- Opiskelijoiden etuuksiin kohdistuvat heikennykset ovat mittaluokaltaan suuria ja ne vaikuttavat huomattavasti opiskelijoiden toimeentulon edellytyksiin ja saattavat heikentää päätoimisen opiskelun mahdollisuuksia. SiV edellyttää, että hallitus tarkastelee opiskelijoiden etuuksien riittävyyttä opintotuen kokonaisuudistuksen yhteydessä ja tekee tarvittaessa niihin parannuksia huomioiden valtiontalouden kestävyyden sekä koulutuspoliittisten tavoitteiden saavuttamisen.